

RECENZE ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ I/2024

OBSAH SEKCE

Irena Holcová: DUONG, E: <i>Ochrana práv duševního vlastnictví v módním průmyslu</i>	166
Irena Holcová: TUČEK, J: <i>Aktuální vývoj autorského práva v digitálním prostředí s důrazem na právní úpravu Evropské unie</i>	170
Jan Hospes: ŠVÉDA, M: <i>Limity performativní regulace v ochraně osobních údajů</i>	177
Radim Charvát: MAJDÚCHOVÁ, E. S: <i>Postavenie vývojára a objednávateľa software v českej a slovenskej právnej úprave</i>	182
Adam Jareš: SNÁŠEL, M.: <i>Elektronický podpis - teorie, rozhodovací praxe a aplikace v bankovním sektoru se zaměřením na BankID SIGN</i>	187
Andrej Krištofik: MÜLLER, J: <i>eGovernment V České republice a jeho aktuální vývoj</i>	191
Jakub Míšek: SISÁKOVÁ, J: <i>Aktuální vývoj právního rámca pre prenos osobných údajov z EÚ do USA</i>	196
Veronika Příbaň Žolnerčíková: PRÁDLOVÁ, R: <i>Odpovědnost za újmu způsobenou autonomním systémem řízení letového provozu</i>	200
Michal Tuláček: HOŘAVOVÁ, M: <i>Pojištění odpovědnosti z provozu autonomních vozidel</i>	203
Roman Vybíral: ŠPÁS, M.: <i>Virtuální aktiva a praní špinavých peněz</i>	208

DUONG, E: OCHRANA PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ V MÓDNÍM PRŮMYSLU

IRENA HOLCOVÁ¹

DUONG, E: Ochrana práv duševního vlastnictví v módním průmyslu. 2024, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 65 s.

ANOTACE

Tato práce se zaměřuje na oblast práva duševního vlastnictví v módním průmyslu. Hlavním cílem této práce je poukázat na naléhavé problémy v módním průmyslu, prozkoumat různé formy ochrany duševního vlastnictví použitelné v módním průmyslu. V návaznosti na analýzu je provedeno posouzení dopadů rychlé módy na módní průmysl.

Práce se zabývá složitým prostředím módního průmyslu, které se vyznačuje rychlými globálními dodavatelskými řetězci a rychlými výrobními cykly. Tato dynamika však vyvolává značné problémy a nepříznivé postupy, které postrádají důkladné právní záruky. Hlavním problémem je šíření nízkonákladové výroby řízené značkami rychlé módy vedoucí k nadměrné spotřebě, zhoršování životního prostředí a vykořisťování pracovních sil. Tato absence účinných právních opatření zvyšuje zátěž, jíž čelí postižené komunity, a přispívá k narůstajícímu problému textilního odpadu. Praktiky značek rychlé módy, které často kopírují návrhy renomovaných i méně známých návrhářů, navíc podkopávají konkurenceschopnost původních tvůrců v tomto odvětví. Toto vzájemné působení podporuje prostředí upřednostňující rychlou módu na úkor udržitelné a etické módy.

Práce je členěna do osmi kapitol. Začíná vymezením základních pojmů módního průmyslu v první kapitole a následně se ve druhé kapitole věnuje základům

¹ JUDr. Irena Holcová je akademickou pracovnicí Centra práva duševního vlastnictví (předchozí označení do roku 2022 Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního) na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Kontaktní email: holcova@prf.cuni.cz

práva duševního vlastnictví. Třetí kapitola se zaměřuje na design jako předmět ochrany duševního vlastnictví a vytváří tak základ pro následnou analýzu právních forem ochrany, včetně autorského práva, průmyslových vzorů, ochranných známek a ochrany proti nekalé soutěži, o nichž pojednávají kapitoly čtyři až sedm. Závěrečná kapitola se zamýšlí nad účinností ochrany duševního vlastnictví ve stále se vyvíjejícím světě módy a zabývá se teorií paradoxu pirátství a nedávným výzkumem, který ji zpochybňuje.

KLÍČOVÁ SLOVA

Duševní vlastnictví; módní průmysl; rychlá móda; autorské právo; průmyslová práva

ABSTRACT

This thesis focuses on the area of intellectual property law in the fashion industry. The main objective of this thesis is to highlight the pressing issues in the fashion industry, to examine the various forms of intellectual property protection applicable in the fashion industry. Following the analysis, an assessment of the impact of fast fashion on the fashion industry is made.

The thesis addresses the complex environment of the fashion industry, which is characterised by fast global supply chains and rapid production cycles. However, these dynamics raise significant challenges and unfavourable practices that lack robust legal safeguards. The main problem is the proliferation of low-cost production driven by fast-fashion brands, leading to overconsumption, environmental degradation and labour exploitation. This lack of effective legal measures increases the burden faced by affected communities and contributes to the growing problem of textile waste. In addition, the practices of fast fashion brands, which often copy the designs of both renowned and lesser-known designers, undermine the competitiveness of indigenous creators in the sector. This interaction fosters an environment that favours fast fashion at the expense of sustainable and ethical fashion.

The thesis is divided into eight chapters. It begins by defining the basic concepts of the fashion industry in the first chapter and then discusses the basics of intellectual property law in the second chapter. Chapter three focuses on design as

an object of intellectual property protection, setting the stage for the subsequent analysis of legal forms of protection, including copyright, industrial designs, trademarks and protection against unfair competition, which are discussed in chapters four to seven. The final chapter reflects on the effectiveness of IP protection in the ever-evolving world of fashion and examines the theory of the piracy paradox and recent research that challenges it.

KEYWORDS

Intellectual property; fashion industry; fast fashion; copyright; industrial rights

Plná verze práce je dostupná z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/188670>

Téma práce je vysoce aktuální. Aktuálnost v českém právním prostředí souvisí s relativní novostí zkoumané problematiky a stále se zvyšujícími dopady tzv. rychlé módy ve smyslu rychlé výroby módních oděvů a s tím souvisejícím kopírováním designu. Zvolenému tématu není přes globální dosah věnována z hlediska právního v české literatuře potřebná pozornost. Lze je tak považovat za vysoce vhodné nejen z pohledu právní vědy, ale též aplikační právní praxe.

Téma vykazuje vyšší míru náročnosti. Vyžaduje seznámení se s odbornou literaturou, zejména zahraniční, s legislativou EU i legislativou tuzemskou a zásadní judikaturou. K analýze a detekování problémů je potřebná dobrá orientace ohledně věcné stránky módního průmyslu. Diplomant volí především metodu deskriptivní, analytickou, místy historickou a syntetickou.

Diplomant si v úvodu práce (str. 3) stanovil za cíl „objasnit naléhavé problémy, kterým čelí módní průmysl v současné době, provést komplexní analýzu různých právních forem ochrany duševního vlastnictví, které mohou být použity pro tento průmysl, zahrnující relevantní judikaturu SDEU a ze zahraničních proveniencí zejména judikaturu ze zemí původu celosvětově úspěšných značek. V návaznosti na analýzu bude provedeno kritické posouzení dopadů rychlé výroby módních oděvů, které vedly k alarmujícímu vzestupu kopírování designu

módních návrhářů, na módní průmysl. Nadto se předpokládá, že tato práce poskytne cenné vodítko pro začínající, ale i zkušenější módní návrháře, kteří se snaží zorientovat ve složité právní úpravě týkající se ochrany jejich návrhů.“ Lze mít za to, že uvedené cíle práce diplomant splnil. Velmi zajímavé jsou nejen výklady ve stěžejních kapitolách, ale i výklady úvodní obsahující informace potřebné pro další výklad, které nejsou běžně známé a dostupné. Práce obsahuje zásadní analýzu možností ochrany duševního vlastnictví v kapitolách 4. až 7., v závěrečné kapitole analýzu pirátství v módním průmyslu ve vztahu k rychlé módě coby nejožehavějšímu problému včetně popisu doktríny „The Piracy Paradox“ a její kritiky. Shrnutí výsledků provedené analýzy je uvedeno v Závěru práce včetně úvah o prostředcích boje proti pirátství nad rámec možností jednotlivých práv duševního vlastnictví de lege lata v oblasti tzv. rychlé módy, s nimiž je možné se ztotožnit. Autor zde uvažuje transformaci výrobního prostředí, a to jak ve vztahu k zavedení humánních pracovních podmínek, tak i ve vztahu k zavedení přísnějšího sankcionování environmentálních deliktů, a to s cílem zvýšení výrobních nákladů rychlé módy, a tak i prodejní ceny v obchodech. Práci doporučuji k přečtení nejen čtenářům, které zvolená tematika blíže zajímá, ale i všem ostatním s ohledem na její globálnost a možné dopady na nás všechny.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

TUČEK, J: AKTUÁLNÍ VÝVOJ AUTORSKÉHO PRÁVA V DIGITÁLNÍM PROSTŘEDÍ S DŮRAZEM NA PRÁVNÍ ÚPRAVU EVROPSKÉ UNIE

IRENA HOLCOVÁ²

TUČEK, J: Aktuální vývoj autorského práva v digitálním prostředí s důrazem na právní úpravu Evropské unie. 2024, rigorózní práce v oboru Právo a právní věda, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 214 s.

ANOTACE

Tato rigorózní práce navazuje na diplomovou práci z roku 2018 na téma Internet a autorské právo, která se obecně zabývala působností autorského práva v prostředí internetu a byla zakončena základním představením připravované reformy autorského práva na jednotném digitálním trhu v Evropské unii. Cílem této práce je proto reflektovat a analyzovat nejen výsledek této reformy, který byl v mezidobí na unijní úrovni završen a přehoupl se do fáze implementační na úrovni členských států, ale i jiný související vývoj, který se v oblasti autorského práva v posledních letech odehrál, s relevancí pro digitální prostředí a obecně informační společnost.

Práce je systematicky rozčleněna do dvou částí. První, více obecná část, vytváří teoreticko-právní základ práce, do kterého je zasazen následující výklad. První kapitola tak stručně představuje základní teoreticko-právní východiska pro autorské právo a odůvodnění jeho existence a nabízí přehled jeho hlavních právních pramenů relevantních pro digitální prostředí na třech úrovních: mezinárodní, unijní a české. Druhá kapitola se zabývá obecně vztahem autorského

² JUDr. Irena Holcová je akademickou pracovnicí Centra práva duševního vlastnictví (předchozí označení do roku 2022 Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního) na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Kontaktní email: holcova@prf.cuni.cz

práva s jinými základními právy: nejprve rozebírá dotčené zájmy jednotlivých aktérů (od autorů přes producenty a poskytovatele autorskoprávního obsahu až po koncové uživatele) a následně pojednává o vyvažování těchto zájmů za účelem dosažení spravedlivé rovnováhy coby základního principu autorského práva. Z toho vyvěrají pro autorské právo určité limity, jejichž základní charakteristiku tato kapitola taktéž představuje, jakož i přístupy dvou nejvyšších evropských soudů, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie, při výkladu těchto limitů. Dílčím závěrem této kapitoly je postřeh, že autorské právo reagovalo na výzvy a nástrahy vyvolané technologickým vývojem spíše posílením autorskoprávní ochrany, přičemž se objevují obavy, že této tzv. autorskoprávní expanzi neodpovídá přiměřená limitace autorských práv.

Druhá část se již věnuje konkrétně směrnici o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, která je nejambicióznějším legislativním počinem autorského práva EU od přijetí tzv. informační směrnice v roce 2001 a která budila velká očekávání a vyvolala hlasitou odezvu. Třetí kapitola obecně představuje tuto směrnici a její hlavní věcné okruhy. Jádro celé práce pak představuje čtvrtá kapitola, která podrobně rozebírá nejvíce diskutované ustanovení celé směrnice, a sice článek 17 zakládající nová pravidla pro sdílení autorskoprávního obsahu nahrávaného uživateli na platformy pro sdílení obsahu online. Toto ustanovení činí poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online primárně odpovědné za neoprávněné sdílení předmětů ochrany na jejich platformě ze strany uživatelů a prakticky je nutí (byť ne explicitně) zavést nástroje pro filtrování obsahu. Nejenže se toto ustanovení dotýká natolik základních otázek, jako jsou obsah práva na sdělování veřejnosti, odpovědnost poskytovatelů hostingových služeb založená na reaktivní povinnosti notice-and-takedown či harmonizace výjimek z autorského práva, ale zároveň je ukázkovým příkladem, jak složité je vyvažovat protichůdné zájmy v systému autorského práva.

V závěru práce jsou shrnuty její hlavní poznatky a myšlenky a obecně zhodnocen analyzovaný vývoj s výhledem do budoucna. Závěr podtrhuje názor autora práce ohledně potřeby větší reflexe zájmů uživatele v autorském právu a většího důrazu na vhodnou limitaci autorských práv.

KLÍČOVÁ SLOVA

Autorské právo; digitální prostředí; jednotný digitální trh

ABSTRACT

This rigorous thesis follows up on the thesis from 2018 titled „Internet and Copyright“, which generally dealt with the scope of copyright law in the internet environment and was concluded by a basic presentation of the forthcoming copyright reform in the Digital Single Market in the European Union. The goal of this thesis is therefore to reflect and analyze not only the result of this reform, which was completed in the meantime at the EU level and moved to the implementation phase at the level of the member states, but also other related developments that have taken place in the field of copyright in recent years, with relevance for the digital environment and information society in general.

The thesis is systematically divided into two parts. The first, more general part creates the theoretical and legal basis of the thesis, in which the following interpretation is embedded. The first chapter thus briefly presents the basic theoretical-legal basis for copyright and the justification for its existence and offers an overview of its main legal sources relevant to the digital environment at three levels: international, EU and Czech. The second chapter deals with the general relationship of copyright with other fundamental rights: first, it analyzes the concerned interests of individual actors (from authors to producers and providers of copyrighted content to end users) and then discusses the balancing of these interests in order to achieve a fair balance as a fundamental principle of copyright law. This gives rise to certain limits for copyright, the basic characteristics of which are also presented in this chapter, as well as the approaches of the two highest European courts, the European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union, when interpreting these limits. The partial conclusion of this chapter is the observation that copyright law responded to the challenges and pitfalls caused by technological development rather by strengthening copyright protection, while there are concerns that this so-called copyright expansion is not matched by an adequate limitation of copyrights.

The second part is devoted specifically to the Directive on copyright and related rights in the Digital Single Market, which is the most ambitious legislative initiative of the EU copyright law since the adoption of the so-called information directive in 2001 and which raised great expectations and caused a huge response. The third chapter generally presents this directive and its main subject areas. The core of the thesis is then represented by the fourth chapter, which analyzes in detail the most discussed provision of the entire directive, namely Article 17 establishing new rules for sharing copyrighted content uploaded by users on online content-sharing platforms. This provision makes online content-sharing service providers primarily responsible for the unauthorized sharing of protected subject matter on their platform by users, and practically forces them (though not explicitly) to implement content filtering tools („upload filters“). Not only does this provision touch on fundamental issues such as the content of the right of communication to the public, the liability of hosting service providers based on the reactive duty of notice-and-takedown or the harmonization of copyright exceptions, but it is also a prime example of how difficult it is to balance conflicting interests in copyright system.

At the end of the thesis, its main insights and ideas are summarized and the analyzed development is generally evaluated with a view to the future. The conclusion underlines the opinion of the author of this thesis regarding the need for greater reflection of the user's interests in copyright law and greater emphasis on appropriate limitation of copyright.

KEYWORDS

Copyright; digital environment; Digital Single Market

Plná verze práce je dostupná z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/187061>

Tématem práce je vysoce aktuální téma zaměřené na analýzu vývoje v autorskoprávní oblasti v posledních letech v digitálním prostředí informační společnosti, zejména pak (podle cílů práce vytýčených autorem v Úvodu práce) na analýzu výsledků reformy autorského práva na jednotném digi-

tálním trhu v EU, a v jejím rámci na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (DSM) a její implementaci. Zvolenému tématu není přes jeho dosah věnována z hlediska právního zatím zejména v české odborné literatuře potřebná pozornost. Je tak vysoce vhodné jak z pohledu právní vědy, tak též aplikační právní praxe.

Téma je v úrovni vysoké náročnosti s ohledem na složitost problematiky s nezbytností důkladné znalosti teoretické, znalosti právní úpravy a judikatury. Vyžaduje tak důkladné studium a komparaci nejen české, ale zejména zahraniční literatury, právních předpisů – unijních, českých i zahraničních, i souvisejících dokumentů, včetně vývojových návrhů, odborných názorů nauky i odborné veřejnosti a judikatury. Věnuje se nejen české právní úpravě, ale i vybraným národním úpravám členských států EU, především právní úpravě německé, ale i jiných států (USA, Austrálie či Kanady). Metoda je zejména popisná, historická, analytická, komparativní a syntetická.

Vlastní práce je členěna do dvou částí-částí obecné obsahující ve dvou kapitolách východiska pro stěžejní výklad (1 Základní teoretická a právní východiska autorského práva v digitálním prostředí, 2 Vztah autorského práva s jinými základními právy) a do části zvláštní věnované výkladu směrnice o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu (3 Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu obecně, 4 Článek 17 DSM směrnice: nová pravidla užití obsahu na platformách pro sdílení uživatelského obsahu).

Rigorózní práce volně navazuje na diplomovou práci rigorozanta z roku 2018 na téma Internet a autorské právo. Kromě základních doktrinálních východisek obsahuje v obecné teoretické části výklad o vztahu autorského práva k jiným základním právům s přihlédnutím k subjektům, jejichž zájmy a potažmo základní práva je nezbytné zohledňovat a vyvažovat, včetně limitů autorskopravní ochrany. Uvedeny jsou též aktuální související judikatorní přístupy SDEU a ESLP a zhodnocení současných trendů v procesu vyvažování. Zvláštní část je věnována výhradně výkladu DSM, podle slov autora v Úvodu práce na str. 2 *coby nejvýznamnějšího, rozsahem materie nejzam-*

bicioznějšího, ale také nejkontroverznějšího legislativního počínu v rámci autorského práva Evropské unie za téměř 20 let. Výklad se dotýká stručně, ale výstižně, v zásadě všech změn, které DSM přinesla, zejména se soustřeďuje na úpravu některých nových výjimek a na čl. 15 a čl. 17 DSM. Za stěžejní lze považovat kapitolu 4 obsahující podrobnou analýzu nejvíce diskutovaného a kritizovaného čl. 17 s ohledem na jím založenou úpravu nových pravidel pro sdílení autorskoprávního obsahu nahrávaného uživateli na platformy pro sdílení obsahu online a její dopady. Dotčeny jí jsou jak základní autorskoprávní instituty, tak i vztahy jednotlivých subjektů v digitálním prostředí, včetně střetu různorodých zájmů a základních práv, které je nutné spravedlivě vyvažovat (tzn. zejména ale nejen obsah autorského práva na sdělování díla veřejnosti, režim *notice-and-takedown*, dosavadní zákaz obecné povinnosti dohledu u hostingových služeb, výjimky a omezení autorského práva). Výklad vhodně doplňuje nejen řada příkladů, ale též komparace a vyhodnocení judikatury, zejména SDEU, ve vztahu k tématu. Závěr práce obsahuje shrnutí hlavních poznatků, vyhodnocení výsledků analýzy včetně úvah autora do budoucna, zejména pokud jde o potřebu větší reflexe zájmů uživatele v autorském právu a větší důraz na vhodnou limitaci autorských práv.

Rigorózní práce se mi jeví jako odborně/vědecky nadstandardní, je psána se zjevnou znalostí problematiky s pečlivým a poctivým využitím pramenů, z nichž autor čerpal, kultivovaným právním jazykem, současně srozumitelně a velmi čtivě. Představuje v zásadě komplexní výklad tématu, který zejména v českém právním prostředí chybí. Úvahy jsou logické, velmi propracované, argumentačně podložené, a to včetně těch kritických. Přijaté závěry či prezentované názory mohou být v některých případech diskutabilní, ale představují nesporně půdu pro další odbornou diskusi. Práce je zcela jistě přínosem jak pro nauku, tak i pro aplikační praxi. Přináší řadu podnětů k úvaze zvláště k článku 17 DSM (ale nejen) ve vztahu ke sdílení autorskoprávního obsahu nahrávaného uživateli na platformy pro sdílení obsahu online poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online, ať jde o obsah práva na sdělování veřejnosti, odpovědnost poskytovatelů či harmo-

nizaci výjimek z autorského práva. Uvedenou práci jsem si přečetla skutečně s chutí a doporučuji ji všem, kdo se o konkrétní tematiku zajímají.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

ŠVÉDA, M: LIMITY PERFORMATIVNÍ REGULACE V OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

JAN HOSPES³

ŠVÉDA, M: *Limity performativní regulace v ochraně osobních údajů. 2024, závěrečná práce programu LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 76 s.*

ANOTACE

Práce se věnuje projevům performativní regulace v rámci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Práce za tím účelem nejdříve shrnuje definiční znaky performativního pravidla, přičemž se zabývá jak určením cílového stavu, tak způsobem jeho dosažení a u toho si všímá rozdílů právních názorů v rámci utvářené právní doktríny. Práce následně tyto definiční znaky aplikuje na vybraná ustanovení obecného nařízení o ochraně osobních údajů a v poslední části se zabývá limity, které performativní pravidla mají v ochraně osobních údajů, resp. jak se projevují tyto limity v rámci vybraných ustanovení zmíněného právního předpisu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ochrana osobních údajů; metoda performativní regulace; performativní pravidla; obecné nařízení o ochraně osobních údajů; limity performativních pravidel

³ Mag. iur. Jan Hospes je výzkumníkem v Research Institute AG & Co KG Digital Human Rights Center a zároveň kombinovaným doktorandem programu Law of Information and Communication Technologies na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Kontaktní email: jan.hospes@researchinstitute.at

ABSTRACT

The thesis focuses on the manifestations of performative regulation in the framework of Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data. To this end, the thesis first summarizes the definitional features of the performative rules, addressing both the determination of the target state and the means of achieving it, noting the divergence of legal opinions within the established legal doctrine. The thesis then applies these definitional features to selected provisions of the General Data Protection Regulation and in the last part it deals with the limits that performative rules have in the protection of personal data, or how these limits are manifested in the selected provisions of the said legislation.

KEYWORDS

Data protection; performative regulation method; performative rules; General Data Protection Regulation; limits of performative rules

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/r80tr/?lang=en>

Autor si zvolil náročné téma, kde si musel osvojit dostatečné znalosti sofistikovaných teoretických konceptů tak, aby je bylo možné aplikovat na komplexní předpis GDPR. Počet možných zdrojů pro zkoumání tématu není příliš výrazný, ty, které jsou k dispozici (zejména Coglianesi, Polčák a Míšek) jsou nicméně velmi užitečné.

Cílem práce je dle s. 13 „*identifikovat, analyzovat a hodnotit hranice využití performativní regulace v právních předpisech upravujících ochranu osobních údajů v České republice – specificky vybrané normativní a praktické limity v rámci aplikace obecného nařízení a původně také zákona o zpracování osobních údajů.*“ Práce se zaměřuje na GDPR, nikoli na zákon o zpracování osobních údajů. Na straně 14 je - systematicky poněkud nečekaně - uvedeno odůvodnění. Autor zde dochází k závěru, že zákon o ochraně

osobních údajů neobsahuje žádná performativní pravidla, která by byla pro práci přínosná. Tento závěr může být legitimní, na tomto místě se však zdá být příliš ležerní. Práce se obecně vztahuje na vybrané předpisy, cíle práce lze v podstatě naplnit i tak. Při pohledu na vnitrostátní právní úpravu se zdá, že cíle díla by měly být definovány jednoznačněji. Tak by bylo nepochybně hmatatelné, zda byly plně identifikovány hranice performativní regulace. Výběrem analyzovaných norem GDPR autor nicméně vytvořil dobrý průřez relevantními normami GDPR, a tím elegantně překonal omezení pracovního rámce.

Autor prezentuje důsledně rozpor mezi pojetím performativních pravidel ze strany Coglianese a Polčáka a v návaznosti na to ve 4. kapitole stanovuje metodiku další práce. Zde autor poukazuje směrem k Polčákovi: „I přes odmítnutí Coglianeseho striktní definice práce dále využívá jím stanovenou kategorizaci určení cílového stavu [...]“. Zde by se zdálo vhodné více překročit deskriptivní prezentaci názorových střetů a silněji zdůvodnit volbu vlastní metodiky. Nicméně obratné vplétání příkladů do výkladu názorového rozporu vyvolává ve čtenáři dojem, že autor je s danou tematikou velmi dobře obeznámen.

Hlavní kapitoly práce se obecně jeví jako dobře strukturované. V zásadě po obecných výkladech v kapitolách 2 až 4 následuje v kapitole 5 aplikace stanovených kritérií. Celkově má čtenář dojem, že čím hlouběji se do práce ponoří, tím více se dostává do specifik. Pouze kapitola 4, která se zdánlivě zabývá otázkami odtrženými od konkrétních právních norem poté, co již byly právní normy řešeny v předchozí kapitole, mírně brání čtecímu proudu.

Konceptuálně autor nastavil zaměření na dílčí posouzení jednotlivých ustanovení namísto širokého přístupu což částečně je způsobeno rozsahem práce. Přínos práce je v důsledku spíše decentralizovaný a vyplývá z hodnocení vybraných právních norem. Bylo by zajímavé dozvědět se více o pozadí výběru určitých norem pro analýzu. Tohle je patrně zejména na začátku kapitoly 3 kde autor společně analyzuje článek 17 95/46/ES a článek 32 GDPR. Autor uvádí, že „Metoda performativní regulace se vyskytovala již v některých ustanoveních této směrnice.“ Při absenci přesvědčivého zdůvodnění

není čtenáři snadno rozpoznatelné, proč byl uveden odkaz na starý právní stav, když cíle práce odkazují na současný právní stav. V kapitolách 3.2 a 3.5 si čtenář rovněž klade otázku, proč byla vybrána právě ustanovení GDPR, kterými se zabývá, neboť jejich význam nebo rozsah není zřejmý.

V kapitole 5 jsou použita vysvětlení z předchozích kapitol. Autor většinou uvádí dobré důvody, proč by mohlo dojít k omezení performativní regulace, ale do argumentačních linií vplétá i vedlejší poznámky či nové teoretické konstrukce (srov. např. s. 62: Pyramida správného zpracování osobních údajů), které odvádějí pozornost od jeho jinak ostré argumentace.

Některá z předložených doporučení se nezdají být zcela důsledná, např. v kapitole 5.3 autor doporučuje úpravu čl. 32 GDPR podle modelu NIS 2.0. „[...] tedy že by přímo v obsahu nařízení došlo k vyjmenování nebo upřesnění těchto vhodných technických a organizačních opatření vedlo by takové rozhodnutí k extrémnímu nárůstu limitu byrokracie spojené s regulací, ale hlavně nezamýšlených důsledků regulace“. Přitom neřeší skutečnost, že čl. 32 GDPR již obsahuje návrhy pro opatření a že začlenění konkrétnějších opatření do nařízení GDPR by možná nebylo v souladu s technickým pokrokem.

Závěrečná kapitola 6 je charakterizována spíše zjištěními o obecných teoretických částech (zejména kapitoly 2 a 4) než obecnými prohlášeními o posuzovaných normách GDPR. Stručné představení metodologické nadstavby je samo o sobě pozoruhodným přínosem pro právní vědu a struktura závěru je srozumitelná s ohledem na zaměření práce na jednotlivé články. Jednotlivé výroky o analyzovaných právních normách jsou platná a relevantní, a nabízejí například pro revizi nebo novelizaci GDPR pozoruhodné poznatky.

Celkově se v práci nevyskytují žádné závažné nebo strukturální problémy, které by zhoršily její kvalitu. Autor prokázal pozoruhodnou odbornou schopnost kriticky analyzovat téma se složitou teoretickou nadstavbou a aplikovat ji na právní předpisy.

Po formální stránce je práce na vysoké úrovni. Přestože je práce vázána na omezený počet klíčových pramenů, autor je obratně a důsledně analyzuje a vyvozuje z nich závěry. To je patrné zejména ve 2. kapitole, kde opakovaně na výstižných příkladech představuje teoretickou nadstavbu a vyvo-

zuje závěry pro zvolené téma. Je tedy vidět, že ačkoli práce nevychází z širokého spektra pramenů, autor se dostupnými zdroji zjevně zabýval do hloubky.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

MAJDÚCHOVÁ, E. S: POSTAVENIE VÝVOJÁRA A OBJEDNÁVATEĽA SOFTWARE V ČESKEJ A SLOVENSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVE

RADIM CHARVÁT⁴

MAJDÚCHOVÁ, E. S: *Postavenie vývojára a objednávateľa software v českej a slovenskej právnej úprave. 2024, záverečná práce programu LL.M. v právu informačných a komunikačných technológií, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 150 s.*

ANOTACE

Záverečná práca sa komplexne zameria na zákonnú a zmluvnú úpravu postavenia vývojára a objednávateľa. Definuje softvér a jeho prvky, ktoré sú autorskoprávne chránené. Rozoberá postavenie osoby autora, jeho osobnostné a majetkové práva. Práca ďalej obsahuje základnú typizáciu a kvalifikáciu právnych vzťahov medzi vývojárom a objednávateľom, ktoré môžu vzniknúť pri zmluvnom vývoji softvéru. Pozornosť je venovaná najmä analýze postavenia vývojára a objednávateľa pri režime zamestnaneckého diela, softvéru na objednávku a licenčnej zmluve. Práca analyzuje postavenie vývojára ako zamestnanca, živnostníka alebo právnickej osoby - IT spoločnosti, pričom uvádza aj príklady možnej plurality vývojárov softvéru. Práca sa venuje aj špecifickým právnym otázkam ako sú zdrojový kód a softvérová dokumentácia. V praktickej časti sú zosumarizované najčastejšie chyby a nedostatky softvérových zmlúv, s ktorými sa autorka vo svojej praxi advokátky stretáva, spolu s typmi, ktoré podmienky spolupráce v zmluvách upraviť a akým spôsobom. Jednotlivé témy sú

⁴ JUDr. Radim Charvát, Ph.D., LL.M. je odborným asistentom Katedry mezinárodného a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity.
Kontaktní email: charvat@law.muni.cz

rozobrané tak podľa českej aj slovenskej právnej úpravy, vrátane analýzy zistených rozdielov.

KLÍČOVÁ SLOVA

Softvér; vývojár; majetkové práva; zamestnanecké dielo; softvér na objednávku; licencia; zdrojový kód; softvérová dokumentácia

ABSTRACT

The thesis provides a comprehensive examination of the legal and contractual regulations governing the relationship between software developers and customers. It commences by defining software and identifying its copyrightable elements. Moreover, it delves into the complexities surrounding the author's personal rights and property rights. The thesis extensively covers various legal relationships that can arise during contractual software development between developers and customers. It particularly emphasizes the analysis of these relationships in the contexts of employee work, software development on demand, and license agreements. The thesis takes into account the developer's status as an employee, entrepreneur, or IT company, and also includes examples demonstrating the plurality of software developers. Furthermore, the thesis addresses specific aspects such as source code and software documentation. It explores their significance and implications within the legal framework. Finally, the thesis concludes by outlining common mistakes and shortcomings found in software agreements from the perspective of the author of the thesis, a lawyer. It identifies areas where the conditions of cooperation in agreements need adjustment and suggests appropriate modifications. The analysis of individual topics encompasses both Czech and Slovak legislation, comprehensively examining their similarities and differences.

KEYWORDS

Software; developer; proprietary rights; employee work; custom software; licence; source code; software documentation

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/fke5b/>

Vzhledem k tomu, že vztahy mezi zejména objednateli a vývojáři počítačových programů nebývají po právní stránce jednoduché, což je třeba reflektovat při koncipování příslušných smluv upravujících tyto vztahy, lze náročnost zvoleného tématu práce považovat za celkem vysokou. Navíc této problematice, a to z hlediska jejího porovnání se slovenskou právní úpravou, není v české odborné literatuře věnována ucelená a komplexní pozornost, je přínosné, že autorka svoji práci na dané téma sepsala.

V úvodu své práce autorka zmiňuje, že se její práce zaměřuje na zákonnou a smluvní úpravu postavení vývojáře a objednatele, kdy všechny aspekty jsou rozebrány podle české a slovenské právní úpravy, a to včetně analýzy zjištěných rozdílů. Autorka se těmito záležitostmi v práci do hloubky věnovala a cíle práce tudíž splnila.

Pomineme-li úvod a závěr, práce sestává ze čtyř kapitol. První část obsahuje vymezení stěžejních pojmů, především počítačový program a software, jejich autorskoprávně chránitelné a nechránitelné prvky, autor a jeho práva. Ohledně prvních dvou pojmů se mohla autorka blíže věnovat rozdílům mezi nimi, což může mít i praktické právní konsekvence, jelikož software je někdy chápán natolik široce, že lze pod tento pojem subsumovat i nehmotné statky, které do rámce počítačového programu nespádají. Nepovažují proto za úplně ideální, když autorka s těmito pojmy pracuje jako se synonymy.

Těžiště práce tvoří zejména následující kapitola, v níž se autorka zabývá smluvním vztahem mezi objednatelem a vývojářem, a to jak osoby fyzické, tak osoby právnické. Pozornost věnuje problematice zaměstnaneckého díla (skutečného i fiktivního), licence a pluralitě subjektů na straně vývojáře. V podkapitole 3.1.2 uvádí, že český autorský zákon v případě agenturního zaměstnávání umožňuje dohodou vyloučit režim zaměstnaneckého díla, kdežto slovenský autorský zákon nikoli. Mohla se však zabývat otázkou platnosti takové dohody podle slovenského práva. Celá podkapitola 3.1, což platí i o těch ostatních, je však propracovaná, v případě zaměstnaneckého díla se autorka věnuje i například problematice švarcsystému nebo aspektům smíšeného režimu zaměstnaneckého díla a díla na ob-

jednávku, kdy spolu s počítačovým programem je vytvořeno i jiné dílo, na něž se fikce zaměstnaneckého díla nevztahuje. Stejně tak se zabývá interpretačním problémem přechodu práva výkonu majetkových autorských práv na dědice v případě smrti zaměstnavatele dle slovenské právní úpravy.

V úvodu podkapitoly 3.2 autorka uvádí, že pokud na základě smlouvy vývojář (živnostník) dodá objednateli počítačový program, který bude v uzavření smlouvy již podstatně hotový, nejedná se o dílo na objednávku, ale objednatel může získat licenci. Bylo by ovšem na místě dodat, že to nebrání postoupení práva výkonu majetkových autorských práv ze strany vývojáře na objednatele.

Zajímavá je rovněž komparace následků nedodržení písemné formy licenční smlouvy v případě poskytnutí výhradní licence v české a slovenské právní úpravě.

Při zmínce o výhradní omezující licenci by bylo vhodné uvést, že v českém právním prostředí se tato licence nazývá jako výlučná.

Zdrojový kód a dokumentace tvoří předmět třetí kapitoly. Otázky spojené s poskytnutím a užitím zdrojového kódu mají zásadní význam pro praxi a autorka se těmito aspekty náležitě zabývá.

V podkapitole 4.1.2 autorka uvádí, že automatickou součástí smlouvy by měly být vysoké smluvní pokuty. Nicméně autorka se již nezmiňuje o nebezpečí moderace takové smluvní pokuty ze strany soudu ve smyslu § 2051 občanského zákoníku, na což má zásadní význam poměrně nedávný a přelomový rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. ledna 2023, sp.zn. 31 Cdo 2273/2022.

V závěrečné kapitole autorka na základě svých praktických zkušeností poukazuje na nejčastější nedostatky v softwarových smlouvách a předkládá doporučení pro jejich správné koncipování. V této souvislosti se zaměřuje na smluvní úpravu zaměstnaneckých děl, děl na objednávku a licencí. Zajímavé je pojednání o konkurenční doložce ve vztahu k vývojáři software na objednávku. Dále se zabývá mimo jiné aspektem mlčenlivosti, kde správně v modelovém smluvním ustanovení ohledně informací, které se staly známými před nebo po uzavření smlouvy, vyžaduje prokázání této skutečnosti, což se v těchto ustanoveních ne vždy uvádí. Na druhou stranu v případě

modelových ustanovení v licenční smlouvě není jasný význam této věty: „*Licencia je udelená na dobu 12 mesiacov odo dňa zaplattenia licenčnej zmluvy.*“ Platí se licenční poplatek/odměna, ale nikoli licenční smlouva.

Určitý nedostatek lze spatřovat v tom, že v práci na několika místech autorka konstatuje, že konkrétní ustanovení je kogentní, aniž by tento závěr blíže zdůvodnila nebo citovala zdroj tohoto názoru.

I přes některé výhrady drobnějšího charakteru uvedené výše je z práce zcela zřejmé, že autorka se v předmětné problematice velmi dobře a do hloubky orientuje, a to včetně praktických aspektů. Ocenit lze detailní analýzu řady institutů, například problematiku vztahu s programátorem jako vývojářem (vývojář jako zaměstnanec, živnostník, právnická osoba, pluralita subjektů atp.). Práce se svým rozsahem přibližuje práci dizertační a je dosti kvalitní. Autorka čerpala z odborných zdrojů, které se však omezují na Českou a Slovenskou republiku. Nicméně s ohledem na zaměření práce právě na právní úpravu dané problematiky dle práva uvedených zemí nepovažují absenci zahraniční literatury za vadu.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

SNÁŠEL, M.: ELEKTRONICKÝ PODPIS - TEORIE, ROZHODOVACÍ PRAXE A APLIKACE V BANKOVNÍM SEKTORU SE ZAMĚŘENÍM NA BANKID SIGN

ADAM JAREŠ⁵

SNÁŠEL, M.: Elektronický podpis - teorie, rozhodovací praxe a aplikace v bankovním sektoru se zaměřením na Bank ID SIGN. 2024, závěrečná práce programu LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 102 s.

ANOTACE

Práce se zabývá problematikou elektronického podepisování a částečně i problematikou elektronické identifikace. Postupuje od teoretického základu podepisování a právní úpravy, přes nekonzistentní a horlivý přístup při nalézání práva v rozhodovací praxi, po elektronickou identifikaci prostřednictvím Bank ID a navázanou službu Bank ID SIGN. Kromě elektronického podepisování se tak práce zabývá i základním rozbohem problematiky elektronické identifikace, jejíž vysvětlení je nutné pro pochopení fungování služby Bank ID SIGN a jejího potenciálu. Výstupem je i autorovo zhodnocení a vyvození doporučení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Elektronický podpis; eIDAS; BankID; BankID SIGN; Elektronická identifikace; Evropská digitální identita

⁵ JUDr. Adam Jareš, Ph.D. je odborným pracovníkem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity a ředitelem Odboru právního a legislativního Digitální a Informační Agentury. Kontakt: adam.jares@dia.gov.cz

ABSTRACT

The thesis deals with the topic of electronic signing and partly with the topic of electronic identification. From the theoretical basis of signing and legal regulation, through the inconsistent and heated approach in decision-making practice, to electronic identification with Bank ID and the connected service Bank ID SIGN. Thus, in addition to electronic signing, the thesis also deals with a basic analysis of the topic of electronic identification, the explanation of which is necessary to understand the functioning of the Bank ID SIGN service and its potential. Furthermore, the author's assessment and recommendations are presented.

KEYWORDS

Electronic signature; eIDAS; BankID; BankID SIGN; Electronic identification; European Digital Identity

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/z4hmd/>

1. OBECNÁ VÝCHODISKA TÉMATU

Autor práce si zvolil poměrně náročné téma, které vyžaduje jednak pochopení právní regulace elektronických podpisů, ale i jejich technologického pozadí. Na druhou stranu jde však v případě právních konotací elektronického podepisování o téma, ke kterému lze nalézt větší množství české i cizojazyčné literatury. Tyto zdroje je však třeba podrobit kritickému zhodnocení, což autor na více místech práce vhodně činí.

Naproti tomu rozsáhlejší zpracování elektronického podepisování při použití bankovní identity v našem právním diskurzu absentuje. Proto lze autorem zvolené téma přivítat. Nadto je nutné vyzdvihnout, že se autor zpracování této oblasti nevěnuje pouze z pozic právní teorie, ale také pohledem praktické použitelnosti nástroje Bank ID SIGN.

Osobně bych přivítal, pokud by autor věnoval více pozornosti právně teoretickým aspektům elektronického podepisování a elektronické iden-

tifikace při užití bankovní identity namísto rozsáhlého výkladu k elektronickému podepisování obecně, jelikož obecné souvislosti elektronického podepisování byly v odborném diskursu diskutovány více než hojně, a nyní by odborná diskuse podle mého názoru měla spíše tendovat ke speciálním otázkám.

Autor pro práci čerpá z dostatečné palety odborných zdrojů a také – zřejmě – ze své vlastní právní praxe. Lze tedy přivítat autorovo nadprůměrné porozumění tématu a úzký kontakt předloženého tématu s praxí.

S ohledem na zásadní přeshraniční přesah elektronického podepisování bych také uvítal užití cizojazyčných zdrojů (krom jednoho zdroje s odkazem na Wikipedii zahraniční zdroje absentují). Stejně tak bych uvítal u některých závěru důkladnější diskuzi dříve publikovaných závěrů a pečlivější odůvodnění některých vlastních závěrů autora práce. Je však třeba říci, že autor postupuje v práci korektně a hloubka jeho argumentace zcela odpovídá této úrovni závěrečné práce.

2. METODA A CÍL PRÁCE

Oceňuji, že autor v úvodu práce vymezuje metodu zpracování své závěrečné práce, a to i s odkazem na pragmatickou metodu skloňovanou v souvislosti s právem informačních technologií Radimem Polčákem.

Jako cíl si autor zvolil následující: *„Cílem závěrečné práce a jejím potenciálním přínosem je rozbor současného stavu elektronického podepisování, a jak bylo zmíněno, do jisté míry i elektronické identifikace a zaměření na službu Bank ID SIGN. Identifikována budou palčivá místa služby Bank ID SIGN, představeny její silné stránky a vyvozena doporučení spolu se zhodnocením potenciálu nástrojů a služeb typu Bank ID SIGN.“*

Jak jsem konstatoval výše, preferoval bych stanovení užšího cíle práce zaměřeného na bankovní identitu, než zaměřit cíl i na „rozbor současného stavu elektronického podepisování“.

Má-li však být hodnoceno splnění stanoveného cíle, tak tento byl autorem dostatečně splněn. Autor vychází primárně z poctivé rešerše a kompilace různých relevantních zdrojů, které na vhodných místech i kriticky hodnotí a na základě toho formuluje své závěry. Ty následně dává do

kontextu s Bank ID SIGN a praktickými případy užití. Závěry formuluje i k aktuálním nedostatkům této služby a jejímu možnému rozvoji.

3. ELEKTRONICKÁ IDENTIFIKACE A PODEPISOVÁNÍ JAKO VÝZVA PRO DALŠÍ ZKOUMÁNÍ

Velmi vítám práce a publikované texty, které se v oblasti služeb vytvářejících důvěru a elektronické identifikace věnují dílčím otázkám těchto oblastí. Letos přijatá revize nařízení eIDAS se svými dopady na stávající služby vytvářejí důvěru i elektronickou identifikaci a také se službami novými má potenciál do určité míry změnit paradigma elektronických transakcí. Doufám tedy, že další závěrečné práce a akademický diskurz využijí široký prostor pro texty zaměřené na nová témata či redefinici dříve dosažených závěrů.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

MÜLLER, J: EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ A JEHO AKTUÁLNÍ VÝVOJ

ANDREJ KRIŠTOFÍK⁶

MÜLLER, J: eGovernment v České republice a jeho aktuální vývoj. 2024, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 83 s.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá stavem eGovernmentu v České republice. Shrnuje jeho dosavadní vývoj se zaměřením na aktuální i plánované změny. Práce se dále zabývá základními registry veřejné správy, zejména jejich využíváním ze strany orgánů veřejné moci při výkonu veřejné správy a konkrétněji ze strany obcí při výkonu jejich samosprávné působnosti. Na základě zjištěných teoretických poznatků byl proveden výzkum ohledně využívání základních registrů obcemi v praxi. Na základě zjištěných nedostatků jsou navrženy řešení de lege ferenda i doporučení pro praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

eGovernment; digitalizace; základní registry; veřejná správa; samospráva

ABSTRACT

The thesis focuses on the state of eGovernment in the Czech Republic. It summarizes its current development focusing on current and planned changes. The thesis deals with the basic registers of public administration, especially their use by public authorities in the exercise of public administration and more spe-

⁶ Mgr. Andrej Krištofík je prezenčním doktorandem v programu Právo informačních a komunikačních technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní email: 458349@mail.muni.cz

cifically by municipalities in the exercise of their self-governing powers. Based on the theoretical knowledge, research has been conducted on the use of basic registers by municipalities in practice. Based on the identified shortcomings, de lege ferenda solutions and recommendations for practice are proposed.

KEYWORDS

eGovernment; digitalization; base registers; public administration; self-government

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/auth/th/yuwol/>

Autor si k spracovaniu vybral vysoko aktuálne téma, o čom svedčí aj fakt, že krátko po odovzdaní práce došlo ku spusteniu niektorých služieb o ktorých autor pojednáva, jako napr. eSbírka alebo eDoklady. Náročnosť spracovaného tématu je relatívne vysoká s ohľadom na historicky veľmi roztrieštené a nie vždy koncepčné vysporiadavanie sa s touto problematikou zo strany štátu, na čo upozorňuje aj autor v časti 2.2 práce. Na náročnosti spracovania práce pridalo, že sa študent neobmedzil len na prehľadovú prácu histórie a aktuálneho legislatívneho stavu eGovernmentu v ČR ale vykonal aj dotazníkové šetrenie používania vybraných nástrojov obcami v ČR. Zvolené téma a jeho obecné uchopenie študentom tak možno hodnotiť pozitívne.

Práca sa mala „...zabývat základními registry veřejné správy jakožto jedním ze základních stavebních kamenů eGovernmentu“. Pričom mal diplomant popísať „základní prvky a fungování eGovernmentu v České republice. Zaměří se na základní registry veřejné správy a zákonné možnosti jejich využívání při výkonu veřejné správy. Ve zvláštní části diplomant provede analýzu praxe využívání základních registrů při výkonu agend vybranými orgány“. Práca sa skutočne zameriava na fungovanie základných registrov a popis ich fungovania a koncepcie. Zároveň potom študent vykonal vo zvláštnej časti analýzu praxe s ohľadom na užívanie registrov. Cieľom práce malo byť „porovnání postupů de lege lata se skutečným užíváním základních registrů v praxi a případné formulování návrhů de lege ferenda nebo doporučení pro praxi.“ Túto

časť študent v zásade naplnil tiež, avšak len veľmi stroho, po predchádzajúcej analýze bol priestor na kreatívne návrhy pre prax aj právnu úpravu, študent sa však bohužiaľ obmedzil len na zopakovanie záverov predchádzajúcej analýzy šetrenia. Ciele práce považujem za formálne naplnené, no je škoda, že študent poslednej časti nevenoval väčší priestor, práca má tak obecné skôr popisný charakter.

Úvodom autor vhodne prezentuje zameranie a rámcovanie práce, resp. výber základných registrov ako zavedenej ale podužívanej súčasti českého eGov a obecných samospráv, ktoré sú v diskusii o eGovernment často opomíjané ale zato majú k občanom najbližšie. Následne študent predkladá výklad vývoja a histórie eGovernmentu v ČR ako aj jeho aktuálny vývoj. U oboch častí je nutné poukázať na to, že akokoľvek ich študent predkladá komplexne a zrozumiteľne, čo práve u vývoja českého eGovernmentu nie je zrovna ľahká práca, autor prakticky vôbec ďalej nepracuje s ničím čo v tejto časti prezentuje a obzvlášť historický exkurz vyznieva ako „*povinná jazda*“ odstrihnutá od zvyšku práce, pričom z nej bolo možné čerpať aj ďalej, obzvlášť potom v záverečnej časti práce, napríklad vo vzťahu k samotným diplomantom spomenutej, chaotickosti vývoja (jediné ako také naviazanie na viac ako 30 stranové pojednanie sa objaví v jednej vete na s. 56). Čo sa týka aktuálneho vývoja študent demonštruje skvelý prehľad, o to viac je škoda, že táto časť postráda nejaké kritické zhodnotenie či vlastný názor študenta. Obe tieto časti, teda historický aj aktuálny vývoj pôsobia v kontexte zvyšku práce veľmi vytrhnuto a v podstate sú pre druhú časť práce zbytočné. Lepšie uchopenie tejto časti tak mohlo pomôcť, mimo iné, aj ďalšej časti, ktorá sa venuje kľúčovému bodu celej práce a tou sú základné registre. Študent uvádza, že sa bude najprv zaoberať teóriou základných registrov (s. 38) avšak prakticky okamžite prechádza k popisu jednotlivých registrov v ČR. Časť teórie (nakladania s údajmi) prezentuje až následne kapitola 3.3, radenie preto malo byť zvolené skôr naopak. Obecné i pre túto kapitolu platí to čo pre zvyšok práce, študent prezentuje, vhodne a správne, faktické údaje, ktorým však chýba jeho reflexia, či pokus o „diskusiu“ s doktrínou, v tom smere je tiež možné vytknúť že sa z veľmi veľkej časti táto kapitola opiera o zákon a vynecháva odbornú literatúru, pričom

miest na reflexiu sa núka hneď niekoľko, ako napríklad obmedzenie subjektov prístupujúcich k registrom, ktoré diplomant, avšak bez ďalšieho, sám spomína. Diplomant prechádza k štvrtej kapitole, ktorú zadanie označuje ako praktickú časť, jedná sa tak o samotné dotazníkové šetrenie. Úvodom diplomant opätovne predstavuje rámcovanie výskumu, ktoré sa mu, ako už bolo spomenuté v úvode, podarilo vhodne vymedziť. Zároveň je na mieste zdôrazniť, že rozosielanie a spracovanie dotazníkov muselo byť pre diplomanta časovo náročné a je na mieste to oceniť. Pre obecnú nepreviazanosť práce však aj táto kapitola vyzerá v podstate ako samostatný kus práce. Metodológia a následné spracovanie odpovedí v hlavnom texte však zanecháva kopu otázok, napríklad už samotný výber obcí nie je v práci ideálne ozrejmenný (nad skutočnosť, že sa jedná o obce s rôznym rozsahom prenesenej pôsobnosti), zároveň nie je vymedzená hlavná otázka tohoto šetrenia, z textu na s. 58 sa zdá, že študentova hypotéza je, že väčšie obce, resp. obce „vyššieho“ typu budú základné registre využívať viac. Tomuto bodu sa však nikde ďalej v texte nevenuje, informácie o klasifikácii jednotlivých obcí ktoré boli zapojené sa nedozvedáme (resp. ich uvádza v Prílohe C, no nijak to nie je reflektované v texte a jeho záveroch), nedozvedáme sa ako sa odpovede obcí líšia podľa rozsahu ich pôsobnosti a zároveň do určitej miery diplomant s touto hypotézou operuje ako so skutočnosťou keď ňou argumentuje pri vylúčení vesníc z prieskumu. Zároveň uvádza, že odpovede obcí „upravil“ (s. 59), no nedozvedáme sa ako, čo vrhá pochybnosti na predkladané údaje, aj keď úprava mohla byť len formálna, no práve preto mala byť explicitne uvedená. Z dotazníkového šetrenia diplomant prezentuje závery prehľadným spôsobom (napr. odôvodnenia nevyužívania registrov na s. 60) no zo zbieraných dát išlo vyvodiť rôzne korelácie, ku ktorým sa diplomant v úvode odkazoval, je preto opäť škoda že sa uchýlil len k „*prerozprávaniu*“ výsledkov. Poslednou časťou tejto kapitoly sú úvahy *de lege ferenda* a pro praxi, čo je podľa zadania jedna z častí práce. Všetky predchádzajúce časti predstavujú veľmi solídny základ práve pre takéto úvahy, o to väčšia škoda je, že ich potenciál študent nevyužil. Skôr než o návrhy, či odporúčania sa tak jedná len o kritiku, ktorá by si miestami zaslúžila rozvinúť – napr. vyjadrenie o vhodnosti digitálnych dokumentov pre archiváciu, čo nutne nemu-

sí byť chybné vyjadrenie no pre diskusiu o kompatibilite a udržiavaní takýchto archívov nie je na mieste ju bez ďalšieho, resp. aspoň poznámky pod čiarou takto odbiť, podobne kritika potreby hlásenie zmeny rozsahu (s. 67), kedy nie je jasné či si diplomant ako riešenie predstavuje plošný prístup bez ďalšieho, ktorý sa v tomto prípade oponentovi javí ako jediná alternatíva (možno nie je, ale práve preto mala byť práve v tejto časti myšlienka rozvinutá viac ako na jednu vetu), podobne identifikovaný zdanlivo hlavný problém ľudského faktoru, u ktorého mohol študent skúsiť navrhnúť nejakú mitigáciu.

Obece je tak v závere na mieste si „povzdychnúť“ že diplomant nevyužil potenciálu, ktorý práca mala a to vďaka jeho vlastnému úsiliu, nakoľko je základný prehľad úvodných kapitol predstavený veľmi solídne aj navzdory tomu, že pojednáva o tak „chaotickom“ probléme, základ dotazníkového šetrenia, aj navzdory niektorým pochybeniam, je tiež vcelku zaujímavý a určite prezentovalo priestor pre relevantnú analytickú prácu. Práca má silný začiatok a neistý koniec.

Autor v texte cez všetko preukázal veľmi dobrú orientáciu v danej problematike, ako jej historickom tak aj súčasnom vývoji. Najmä prvá časť práce vie čitateľovi ucelene predstaviť, nie zrovna jednoduchú, problematiku koncepcie eGovernmentu v ČR.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

SISÁKOVÁ, J: AKTUÁLNÝ VÝVOJ PRÁVNEHO RÁMCA PRE PRENOS OSOBNÝCH ÚDAJOV Z EÚ DO USA

JAKUB MÍŠEK⁷

SISÁKOVÁ, J: Aktuálny vývoj právneho rámca pre prenos osobných údajov z EÚ do USA. 2024, závěrečná práce programu LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 101 s.

ANOTACE

Závěrečná práce je zameraná na aktuálny vývoj právneho rámca pre prenos osobných údajov z EÚ do USA. Práca sa člení na päť kapitol. Prvou kapitolou je úvod. V druhej kapitole sa venujeme pojmu prenos osobných údajov. Ten je potrebné vysvetliť, keďže ide o ústredný pojem záverečnej práce. Tretia kapitola popisuje časový úsek, počas ktorého neexistovalo žiadne rozhodnutie o primeranosti USA. Teda od rozhodnutia SDEÚ vo veci Schrems II až do prijatia rozhodnutia Komisie o Data Privacy Framework. V tejto časti sú rozobrané nástroje na prenos, ktoré mohli exportéri údajov počas tohto obdobia využívať. Taktiež si rozoberieme niektoré rozhodnutia DPA, ktoré boli v tejto súvislosti prijaté. V štvrtej kapitole sa venujeme už novému rozhodnutiu o Data Privacy Framework – zameriame sa najmä na jeho podrobnú analýzu. Každá kapitola je na záver doplnená o prípadné odporúčania pre prekonanie zistených prekážok a výziev. Záver práce sa zameriava na zhrnutie zmien v oblasti prenosu osobných údajov do USA.

⁷ JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D. je odborným asistentem Ústavu práva a technológií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní email: jkb.misek@mail.muni.cz

KLÍČOVÁ SLOVA

Prenos osobných údajov; rozhodnutie o primeranosti; rámec pre ochranu osobných údajov medzi EÚ a USA; štandardné doložky ochrane údajov; výnimky pre osobitné situácie; prístup k údajom na účely národnej bezpečnosti; súd pre preskúvanie dodržiavania ochrany údajov

ABSTRACT

The final thesis is focused on the current development of the legal framework for the transfer of personal data from the EU to the US. The thesis is divided into five chapters. First chapter is an introduction. In the second chapter, we focus on the concept of transfer of personal data. It needs to be explained, as it is the central concept of the final thesis. The third chapter is devoted to the period during which there was no adequacy decision of the US. That is, from the decision of the CJEU in the Schrems II case to the adoption adequacy decision – the Data Privacy Framework by the Commission. This chapter discusses the transfer tools that data exporters could use during this period. Some DPA decisions that were adopted in this regard are analysed in detail in this chapter. The new decision on the Data Privacy Framework is presented in further detail in the fourth chapter – special emphasis is placed on its detailed analysis. Each chapter contains at the end possible recommendations for overcoming the identified obstacles and challenges. The conclusion of the final thesis focuses on the summary of changes in the field of transfer of personal data to the USA.

KEYWORDS

Transfer of personal data; adequacy decision; EU-US data protection framework; standard data protection clauses; exceptions for special situations; access to data for national security purposes; data protection review tribunal

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/k6oe2/>

Autorka si jako téma své závěrečné práce zvolila velmi aktuální téma, které se navíc v posledních letech dynamicky vyvíjí. Mezinárodní toky osobních

údajů a jejich regulace představují poměrně nepřehlednou oblast právní úpravy ochrany osobních údajů. Jako velmi vhodné se v kontextu této závěrečné práce a jejího předpokládaného rozsahu jeví zacílení tématu specificky na transfer mezi EU a USA. Kvalitní zpracování vybraného tématu předpokládá dobrou znalost regulace ochrany osobních údajů a schopnost zorientovat se v množství souvisejících předpisů, rozhodovací praxe a dalších doprovodných dokumentů, a to jak v rámci evropské, tak americké jurisdikce. Téma tak hodnotím jako spíše náročné.

Cílem práce jak dle oficiálního zadání, tak dle jejího Úvodu bylo zkoumat „*jakým způsobem se vyvinul právní rámec pro tyto datové toky od rozsudku SDEU C-311/18 (Schrems II) a jaký je předpokládaný budoucí vývoj a vhodné řešení situace vzniklé po tomto rozsudku*“. Je možné předeslat, že tento cíl byl zcela naplněn. Vzhledem k rozsahu práce a takto formulovanému cíli považuji za velice vhodné, že se autorka rozhodla práci zaměřit specificky na poslední vývoj ve zkoumané oblasti a detailní výklad nekoncepovala historicky. Výsledný text je ve svém charakteru velice popisný. To pak platí zejména pro úpravu režimu Data Privacy Framework. To však odpovídá stanovenému cíli a zároveň je to do značné míry nevyhnutelný důsledek rozhodnutí zpracovávat zcela novou právní úpravu.

Hodnocená práce je z obsahového hlediska vysoce nadstandardní. Z textu je znatelné, že se autorka v problematice velice dobře orientuje. Výklad je věcný a dobře zacílený a strukturovaný.

Po Úvodu a obecné kapitole vymezující koncept přenosů osobních údajů následuje kapitola věnovaná vhodným zárukám pro předávání údajů do třetích zemí. Zde je nutné vyzdvihnout zejména část 3.2, ve které autorka představuje rozhodovací praxi národních úřadů pro ochranu osobních údajů v této oblasti. Z hlediska metodologie drobnou kritickou poznámkou je, že není jasné, jakým klíčem autorka tato rozhodnutí do práce vybrala – zda jde o všechna, která v daném období k tématu předávání osobních údajů do USA byla evropskými dozorovými úřady vydána, nebo zda proběhlo nějaké omezení. Kapitola 4 pak tvoří jádro práce a představuje aktuální úpravu rámce pro předávání osobních údajů do USA v podobě rozhodnutí Komise o adekvátnosti (Data Privacy Framework). Celá kapitola je

velice popisná. Za velmi hodnotné považuji detailní shrnutí situace právní úpravy přístupu bezpečnostních složek v USA k předávaným údajům (kapitola 4.2). Vlastní vstupy autorky jsou pak tvořeny komentářem v části 4.3 v rozsahu šesti stran. Z obsahového hlediska jsem v práci celkově postrádal větší míru autorčina vlastního kritického pohledu na zkoumanou problematiku. Například přehled rozhodovací praxe dozorových úřadů je okomentován na s. 58 a 59 v rozsahu pouhých tří odstavců. Zcela jsem pak postrádal jasně formulovaný názor autorky na to, jak by dle jejího pohledu mohl dopadnout přezkum Data Privacy Framework ze strany SDEU. Je zřejmé, že taková část textu by byla značně spekulativní, ale právě takováto práce podobné spekulace beztrestně umožňuje, pokud jsou řádně argumentovány. O nutných znalostech autorky a její schopnosti takovou argumentaci připravit přitom na základě zbytku textu vůbec nepochybují.

Výsledná práce nabízí velice důkladně a precizně zpracovaný přehledový text, který čtenáře provede aktuálním stavem zkoumaného tématu. Rád ji zařadím mezi doporučenou literaturu v rámci kurzů věnovaných ochraně osobních údajů.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

PRÁDLOVÁ, R: ODPOVĚDNOST ZA ÚJMU ZPŮSOBENOU AUTONOMNÍM SYSTÉMEM ŘÍZENÍ LETOVÉHO PROVOZU

VERONIKA PŘÍBAŇ ŽOLNERČÍKOVÁ⁸

PRÁDLOVÁ, R: Odpovědnost za újmu způsobenou autonomním systémem řízení letového provozu. 2024, závěrečná práce programu LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 93 s.

ANOTACE

Tato práce se zabývá odpovědností za újmu způsobenou autonomním systémem řízení letového provozu. Na úvod je pojednáno o regulatorních podmínkách poskytování letových navigačních služeb a je vyložena stávající právní úprava odpovědnosti za újmu. Dále jsou vysvětlena specifika autonomních systémů, obecně představeny jednotlivé modely odpovědnosti umělé inteligence a zmíněn návrh evropské harmonizace v této oblasti. V závěrečné části je diskutována možnost zavedení autonomních systémů do řízení letového provozu, jsou rozebrány formy možné odpovědnosti za újmu a je přinášen návrh řešení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Řízení letového provozu; odpovědnost; újma; autonomní systém; umělá inteligence

⁸ Mgr. Veronika Příbaň Žolnerčíková, Ph.D. je odbornou pracovnící Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní email: veronika.zolnercikova@law.muni.cz

ABSTRACT

This thesis deals with liability for damage caused by an autonomous air traffic control system. It starts with a discussion of the regulatory conditions for the provision of air navigation services and explains the current law on liability. The thesis then explains the peculiarities of autonomous systems, presents different models of liability for AI in general and mentions the proposal for EU harmonisation in this area. In a separate section, it discusses the possibility of introducing autonomous systems in air traffic control, analyses the forms of possible liability and proposes a solution.

KEYWORDS

Air traffic control; liability; damage; autonomous systém; artificial intelligence

Plná verze práce je dostupná z: <https://is.muni.cz/th/jtt4c/>

Zvolené téma, pojednávající o využití autonomních systémů (umělé inteligence) specificky v prostředí letového provozu, není v českém odborném právním diskursu zatím předmětem zkoumání. Autonomní letecké prostředky jsou málo zastoupeny v literatuře časopisecké i v odborných monografiích. Výběr tématu proto hodnotím kladně a zároveň konstatuji, že absence zdrojů se nutně musela promítnout i do náročnosti tématu práce. Při hodnocení zpracování předloženého textu je na místě vzít v potaz, o jak unikátní téma se jedná, a že jeho zpracování vyžadovalo velkou kreativitu a prokázání nadprůměrného odborného přehledu ze strany autorky.

Práce si předsevzala za cíl zhodnotit možné modely odpovědnosti za újmu způsobenou autonomním systémem řídícím letový provoz. Téma je definováno v kapitole 1 Úvod velmi stručně, ve skutečnosti je však velmi obsáhlé. Pokrývá oblast leteckého práva, připravované legislativy týkající se umělé inteligence, existující legislativy vztahující se na odpovědnost za újmu, a zároveň ho nelze zpracovat bez zohlednění mezinárodního, evropského i českého práva. Široce definované téma může budít obavy, protože málokdy se podaří skutečně splnit takto ambiciózně definované cíle. Mám však za to, že to autorka zvládla. Pouze konstatuji, že důsledkem

je poměrně složitá práce, která čtenáře nevodí za ručičku. Text je určený spíše odborníkům se znalostmi v oblastech práva, kterými se práce zabývá. Nevidím v tom však problém, ostatně práce byla vypracována v rámci specializovaného LL.M. programu.

Autorka správně vyhodnotila, jakými účinnými právními předpisy i navrhovanými právními předpisy se v práci má zabývat, aby mohla obsáhnout zvolené téma. Vzhledem k novosti tématu se nejedná o lehký úděl. Tím spíš, že navrhovaná legislativa v oblasti umělé inteligence nebyla v době odevzdání textu ještě zveřejněná ve své finální podobě a její znění se dynamicky měnilo v průběhu let 2022–2023. Tedy právě v době zpracovávání kvalifikační práce. Co se týče oblasti řízení letového provozu a oblasti regulace autonomních systémů (umělé inteligence) pracovala autorka s dostatečným množstvím zdrojů (i když by se daly rozšířit) a prokázala orientaci v problematice. Bohužel práce poněkud výrazněji zaostává odborné zázemí v oblasti české legislativy týkající se odpovědnosti za újmu.

Moje největší výtku k této práci je směřována ke kapitole 3 Odpovědnost umělé inteligence a její modely, ve které jsou sice správně identifikovány veškeré relevantní právní instituty v českém právu (a potažmo v harmonizovaných částech práva evropského), ale poznatky nejsou podloženy odbornou, zejména komentářovou, literaturou. Ta však existuje ve velkém množství a v dobré kvalitě. I přes tento nedostatek autorka položila v kapitole 3 dostatečné zázemí pro své tvůrčí odborné úvahy v kapitole 4 Autonomní systémy v řízení letového provozu a odpovědnost za újmu. Kapitole 4 považuji za stěžejní kapitolu práce a úvahy v ní obsažené za jedinečné a přínosné pro odbornou právní debatu.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

HOŘAVOVÁ, M: POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI Z PROVOZU AUTONOMNÍCH VOZIDEL

MICHAL TULÁČEK⁹

HOŘAVOVÁ, M: Pojištění odpovědnosti z provozu autonomních vozidel. 2024, diplomová práce v oboru Právo a právní věda, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 151 s.

ANOTACE

Diplomová práce je věnována problematice pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla jakožto problematice velice aktuální, o čemž svědčí rozsáhlé diskuze napříč odbornou i laickou veřejností.

Hlavním cílem této diplomové práce je zanalyzovat dosavadní právní úpravu na vnitrostátní, unijní i mezinárodní úrovni a objasnit, zda je současně nastavený právní rámec dostatečný pro zavedení autonomní vozidel do reálného silničního provozu. Rozboru je podroben i samotný systém pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a principy jeho fungování, a to s ohledem na jejich vhodnost pro autonomní dopravu. V případě zjištěné nedostatečnosti jsou nastíněny úvahy *de lege ferenda*, identifikovány očekávané změny, jakož i vhodná řešení. Mimo to práce smysluplně přibližuje i principy fungování autonomních vozidel a pojednává i o dalších oblastech, které jsou s pojištěním odpovědnosti za újmu způsobenou provozem autonomního vozidla úzce spjaté.

Práce je rozdělena do pěti samostatných kapitol. Jednotlivé kapitoly jsou členěny tak, aby čtenář nejprve získal povědomí o dané problematice a zorientoval se ve složitém systému fungování autonomních vozidel. V první kapitole je čtenář seznámen s pojmem autonomního vozidla, jednotlivými klasifikačními systémy a kategoriemi autonomních vozidel, jakož i s možnými scénáři zavádění autonomních vozidel do běžného provozu v České republice i v zahraničí. Druhá

⁹ JUDr. Mgr. Michal Tuláček, Ph.D. je odborným asistentem Katedry finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Kontakt: tulacek@prf.cuni.cz

kapitola představuje pojednání o odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, jakožto klíčové oblasti determinující budoucí nastavení daného pojištění. Právě vhodné nastavení vztahů v rámci občanskoprávní odpovědnosti je předpokladem pro správné fungování systému pojištění, jakož i pro určení, kdo bude primárně odpovědný toto pojištění sjednat a nést náklady s ním spojené. Kapitola třetí je zaměřena na pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla. Čtenář je seznámen nejen s historií samotného institutu, ale i s očekávanými změnami v systému pojištění, jakož i s možnou transformací pojistného trhu. Čtvrtá kapitola je věnována oblasti kyberbezpečnosti, ochrany soukromí a ochrany osobních údajů, přičemž nastiňuje jednotlivé výzvy pro pojistný sektor v této oblasti. Poslední kapitola je věnována rozboru zahraničních právních úprav. Tato kapitola zhodnocuje připravenost vybraných států, přičemž v nich zvolená řešení mohou sloužit jako inspirace pro další vývoj v rámci České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Autonomní vozidla; odpovědnost; povinné ručení; umělá inteligence; kyberbezpečnost; ochrana osobních údajů

ABSTRACT

The diploma thesis is focused on the issue of autonomous vehicles and its liability insurance as it is a very current topic, as evidenced by extensive discussions across the professional and lay public.

The aim of this thesis is to analyse the currently existing legal framework at national, EU and international level and to clarify whether the current legal framework is sufficient for the operation of autonomous vehicles. The liability insurance system itself and the principles of its operation are also analysed with regard to their suitability for autonomous transportation. Where deficiencies are identified, de lege ferenda considerations are outlined, and expected changes as well as appropriate solutions are identified. In addition, the diploma thesis provides a meaningful introduction to the principles of autonomous vehicles and discusses other areas closely related to liability insurance for damage caused by the operation of autonomous vehicles.

The diploma thesis is divided into five separate chapters. These chapters are structured in such a way that the reader first gains an understanding of the topic and becomes familiar with the complex system of autonomous vehicles. In the first chapter, the reader is introduced to the concept of an autonomous vehicle, the different classification systems and categories of autonomous vehicles, as well as possible scenarios for the introduction of autonomous vehicles into road traffic in the Czech Republic and abroad. The second chapter presents a discussion of liability for damage caused by the operation of a vehicle (third-party liability) as a key area determining the future setting of the insurance. It is the appropriate set-up of civil liability relationships that is a prerequisite for the proper functioning of the insurance system, as well as for determining who will be primarily responsible for taking out this insurance and bearing the costs associated with it. Chapter 3 focuses on third party motor insurance. The reader is introduced not only to the history of the institute itself, but also to the expected changes in the insurance system, as well as the possible transformation of the insurance market. The fourth chapter is devoted to the area of cybersecurity, privacy and data protection, outlining the various challenges for the insurance sector in this area. The last chapter is devoted to an analysis of foreign legislation. This chapter assesses the preparedness of selected countries, and the solutions chosen there can serve as inspiration for further developments in the Czech Republic.

KEYWORDS

Autonomous vehicles; liability; motor third party liability insurance; artificial intelligence; cybersecurity; data protection

Plná verze práce je dostupná z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/188089>

Téma práce je vysoce aktuální. Autorka práce si zvolila posouzení právního problému, který v České republice sice v současnosti nenastává, ale který s vysokou mírou jistoty bude třeba řešit v budoucnu, a to i pokud Česká republika provoz autonomních vozidel na svém území nepovolí, ale stane

se tak v okolních státech, ze kterých se (a to potenciálně i samovolně) mohou tato vozidla na české vozovky dostat. Množství citované literatury naznačuje, že toto téma je také předmětem živého zájmu odborné veřejnosti.

Práce je pojata jako multioborová a jako taková je velmi náročná na znalosti, protože propojuje několik právních odvětví, navazuje na poznatky z praxe a zaměřuje se na identifikaci problémů stávající právní úpravy, které mohou vyvstat v důsledku technologického vývoje, jehož trend lze již nyní sledovat, ale jehož výsledky lze pouze předpokládat.

Předložená práce je nadprůměrně zpracovaná. Pokrývá komplexně přestřené téma, a přitom zůstává čtivá a věcná a žádná její část nepůsobí jako cizí prvek, jehož zařazení by nemělo hlubšího opodstatnění. Přehlednost práce navíc zvyšuje skutečnost, že vedle celkového shrnutí v závěru práce mají jednotlivé kapitoly dílčí závěry, ve kterých autorka průběžně zdůrazňuje podstatné poznatky z předchozího textu.

Podstatou práce je *de lege ferenda* identifikovat místa, kde by stávající právní úprava pojištění odpovědnosti z provozu vozidel mohla být problematická s ohledem na vozidla autonomní. To se autorce podařilo, neboť nejprve popsala a klasifikovala jednotlivé druhy autonomních vozidel podle stupně jejich autonomie, následně analyzovala možné dopady na odpovědnost z jejich provozu a v návaznosti na to identifikovala očekávatelná slabá místa stávající právní úpravy pojištění této odpovědnosti.

V diplomových pracích bývají části *de lege ferenda* pouze nutným zakončením, „*kteří se běžně dělá*“, a obsahuje zpravidla jen velmi málo podložené úvahy o tom, jakým způsobem by se měla právní úprava změnit. To však není případ této práce. Autorka nespadla do pasti toho, popisovat to, jak by se úprava měla proměnit, aniž by znala skutečný budoucí vývoj, ale namísto toho podrobně popsala, kde stávající právní úprava neobstojí již dnes, natož do budoucna.

Autorka identifikovala 5 úrovní automatizace od asistenčních systémů po plně automatizovaná vozidla, přičemž použití plně automatizovaných vozidel v České republice lze podle autorky očekávat cca v letech 2035 až 2040. Stávající legislativa však na tento druh provozu není připravena, pro-

tože počítá s tím, že každé vozidlo má svého řidiče, který se musí plně věnovat řízení a sledovat provoz. Z programových dokumentů vlády však vyplývá, že exekutiva tento nedostatek právní úpravy již zaregistrovala a začíná věc rozpracovávat. Z hlediska občanskoprávní odpovědnosti autorka identifikovala ustanovení, která by na provoz autonomních vozidel mohla dopadnout, avšak i ty považuje za nedostatečně funkční. Má však za to, že by bylo vhodné uplatňovat objektivní odpovědnost provozovatele, a to i v případech, kdy dojde k výpadku systému nebo kybernetickému útoku, avšak i tak by tento institut měl projít revizemi, které autorka v práci popisuje a zdůvodňuje. Na základě těchto dílčích závěrů se autorka věnovala také tomu, že v souvislosti s provozem autonomních vozidel lze očekávat zapojení více subjektů do jejich provozu, což má také vliv na konstrukci odpovědnosti za jejich provoz. Dále posuzovala obsah nároků z odpovědnosti za provoz těchto vozidel, zejména ve vztahu k cestujícím v daném vozidle. Na závěr své analýzy provedla autorka mezinárodní komparaci napříč státy, které již problematiku autonomních vozidel ve svém právním řádu upravují.

Mám za to, že práce by svou aktuálností i věcným obsahem obstála i na knižním trhu, a proto doporučuji práci publikovat.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

ŠPÁS, M.: VIRTUÁLNÍ AKTIVA A PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ

ROMAN VYBÍRAL¹⁰

ŠPÁS, M.: *Virtuální aktiva a praní špinavých peněz*, 2023, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 101 s.

ANOTACE

Diplomová práce si bere za úkol rozbor spojení dvou fenoménů. Jedním je praní špinavých peněz, které se vyznačuje vysokou společenskou nebezpečností, a druhým jsou virtuální aktiva, které představují pokrokovou technologii, ale bývají stále častěji k praní špinavých peněz zneužívány. Cílem diplomové práce je vysvětlit problematiku využívání virtuálních aktiv k praní špinavých peněz a zhodnotit mezinárodní boj s touto nelegální činností, zejména vyhodnotit funkčnost a efektivnost platné právní úpravy na mezinárodní, evropské i na některých národních úrovních. První část se zabývá obecnou charakteristikou virtuálních aktiv. Především se zaměřuje na technickou povahu virtuálních aktiv. Druhá část práce se zaměřuje na praní špinavých peněz v souvislosti s virtuálními aktivy. Kapitoly se zabývají pojmem praní špinavých peněz (tj. legalizací výnosů z trestné činnosti), jednotlivými etapami této činnosti, aktuální situací a některými příklady zneužívání virtuálních aktiv pro účely praní peněz. Třetí část diplomové práce se zaměřuje na boj proti praní špinavých peněz v oblasti virtuálních aktiv. Zaměří se na opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti z pohledu finančního práva. První kapitola se zabývá soft law, především standardy a doporučeními Finančního akčního výboru (FATF). V druhé kapitole je pozornost zaměřena na hard law, nastíní zejména regulaci problematiky na

¹⁰ JUDr. Roman Vybíral, Ph.D. je odborným asistentem na Katedře finančního práva a finanční vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy, kontaktní e-mail: vybiralr@prf.cuni.cz

mezinárodní, evropské a vnitrostátní úrovni. Poslední část druhé kapitoly se zabývá komparací právních úprav boje proti praní peněz v této oblasti ve vybraných státech. Pro komparaci byly vybrány k České republice ještě Spojené státy americké, Japonsko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko.

Virtuální aktiva představují novou výzvu, ale také novou příležitost pro rozvoj inovativních řešení v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Je důležité sledovat vývoj v této oblasti a přizpůsobovat regulaci tak, aby minimalizovala rizika spojená s praním špinavých peněz, aniž by brzdila inovace a rozvoj nových technologií.

KLÍČOVÁ SLOVA

Virtuální aktiva; Praní špinavých peněz; AML

ABSTRACT

The thesis takes as its task the analysis of the connection of two phenomena. One is money laundering, which is characterized by a high social danger, and the other is virtual assets, which represent an advanced technology but are increasingly misused for money laundering. The aim of this thesis is to explain the issue of the use of virtual assets for money laundering and to evaluate the international fight against this illegal activity, in particular to assess the functionality and effectiveness of the current legislation at international, European and some national levels. The first part deals with the general characteristics of virtual assets. In particular, it focuses on the technical nature of virtual assets. The second part of the thesis focuses on money laundering in relation to virtual assets. The chapters deal with the concept of money laundering, the different stages of this activity, the current situation and some examples of the misuse of virtual assets for money laundering purposes. The third part of the thesis focuses on the fight against money laundering in the field of virtual assets. This part of the thesis will focus on measures against money laundering from the perspective of financial law. The first chapter deals with soft law, in particular the standards and recommendations of the Financial Action Task Force (FATF). The second chapter focuses on hard law, outlining in particular the regulation of the issue at international, European and national level. The last part of the se-

cond chapter deals with a comparison of the legislation on anti-money laundering in this area in selected countries. In addition to the Czech Republic, the United States of America, Japan, Switzerland and Liechtenstein have been selected for comparison.

Virtual assets represent a new challenge but also a new opportunity for the development of innovative solutions in the field of anti-money laundering. It is important to monitor developments in this area and to adapt regulation to minimise the risks associated with money laundering without hampering innovation and the development of new technologies.

KEY WORDS

Virtual assets; Money laundering; AML

Plná verze je dostupná z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/180958>

Diplomant si pro účely zpracování své práce zvolil téma, které je stále relativně nové a velmi aktuální. Hlavním cílem práce bylo vysvětlení problematiky využívání virtuálních aktiv k praní špinavých peněz a navazující analýza a zhodnocení mezinárodního boje s touto formou nelegální činností, zejména z pohledu vyhodnocení funkčnosti a efektivnosti platné právní úpravy na mezinárodní a evropské úrovni a rovněž na národní úrovni vybraných států. Vývoj nových technologií ve finančním sektoru nabral zejména v poslední dekádě rychlý spád a právo musí teprve s odstupem času na jednotlivé jevy reagovat. Zvolené téma je navíc značně přesahové, a to nejen v rámci práva, ale rovněž ve vazbě na ekonomickou a IT rovinu. Téma je spíše praktické, současně však obsahuje i několik teoretických otázek, jejichž provedená analýza může být pro právní praxi nápomocná.

Pokud jde o náročnost tématu na zpracování, je téma samo o sobě na dosti nadprůměrné úrovni, neboť je značně průřezové a náročné na pochopení celé řady, nejen právních, vazeb. Nezbytný je zejména ekonomický přesah znalostí, kterými autor disponuje. Z vědeckých metod autor uvádí

metody analýzy, deskripce, analytické syntézy, právní komparace a kvalitativní analýzy – tyto považuji za standardní a vhodně zvolené.

Práce zahrnuje tři kapitoly, které se nadále vnitřně člení a utvářejí logicky propojený a ucelený komplex. Úvodní kapitola je věnována virtuálním aktivům v obecné rovině. Druhá kapitola se pak zabývá virtuálními aktivy z pohledu AML práva. Třetí kapitola je nejrozsáhlejší a autor v ní pojednává o boji proti praní špinavých peněz v oblasti virtuálních aktiv. Z obsahového hlediska práce mj. popisuje současný stav v oblasti zneužívání virtuálních aktiv za účelem praní špinavých peněz, včetně konkrétních příkladů abstrahovaných z praxe. Meritorně je nejdůležitější kapitola třetí, která se zaměřuje jak na současné pozitivně-právní, tak na mimoprávní (typicky v podobě „soft law“) nástroje boje proti praní špinavých peněz v oblasti virtuálních aktiv. V rámci mimoprávních nástrojů je potřeba vyzdvihnout především analýzu standardů a doporučení FATF. Z hlediska právní regulace jsou pak systematicky analyzovány jednotlivé úrovně AML legislativy, tedy úroveň mezinárodní, úroveň unijní a úroveň vnitrostátní. Tato analýza je vhodně doplněna komparací s právními úpravami vybraných zemí (konkrétně Lichtenštejnsko, Švýcarsko, Japonsko a USA).

Předmětnou diplomovou práci hodnotím jako velmi nadprůměrnou a zdařilou. Kladně hodnotím zejména poměrně náročné téma, kterého se autor zhostil se ctí. Oceňuji rovněž propracovaný úvod a závěr práce. Podle mého názoru se autorovi podařilo zcela naplnit vytčený cíl práce. Věcná a obsahová stránka práce jsou rovněž na velmi dobré úrovni, nesprávnosti a zjednodušení jsou obsaženy zcela výjimečně. Kladně dále hodnotím tvůrčí přístup autora k takto náročnému tématu a jsem současně přesvědčen, že takto pojatá práce má značný praktický potenciál a širší využitelnost.